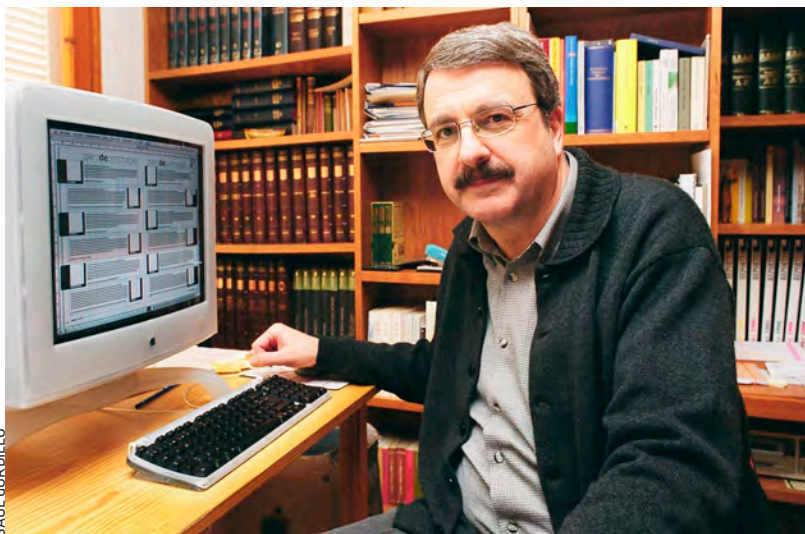

Joan Pujadas i Marquès (Pineda de Mar, 1950) és una de les persones que ha editat i publicat més epistolaris del país. Sense ell seria impossible compondre el trencaclosques literari gegantí de la correspondència dels exiliats i intel·lectuals catalans més rellevants del segle passat. Als seus 71 anys d'edat, aquest funcionari municipal jubilat acumula una bibliografia increïble, però els anys que li queden per davant, la seva obstinació i el culte que professa per la recopilació d'informació i l'edició de materials inèdits dels nostres millors escriptors i intel·lectuals fa pensar que l'obra publicada acabarà sent una ardidada piràmide del gènere epistolar català. Bona part de la ingent feina publicada fins ara per Joan Pujadas l'ha duta a terme en col·laboració amb el filòleg i escriptor Josep Ferrer i Costa, director de la Fundació Pere Coromines des de fa una dècada. Pujadas i Ferrer, pinedenc i calellenc respectivament, formen un tàndem imparabile des de fa tres dècades, i tant la comarca com el país els ho hauran de reconèixer arribat el moment. Els epistolaris catalans més extensos publicats al país són els de Jacint Verdaguer, Josep Carner, Joan Coromines, Joan Fuster i Carles Riba. Els de Coromines són obra de Pujadas i Ferrer, i al llarg dels anys hi han afegit altres autors a la seva llarga llista d'epistolaris publicats.

Joan Pujadas ha tingut cura, individualment, de les obres *Vicenç Riera Llorca. Fent memòria* (1992); *Àlbum Sara Llorens* (2004 i 2014); *Sara Llorens. Epistolari 1901-1954* (2004); *Lletres de l'exili. Epistolari Manuel Serra i Moret-Pere Foix* (2007); *Manuel Serra i Moret. Epistolari familiar 1901-1963* (2010); *Manuel Serra i Moret. Obra dispersa* (vol. I, 1901-1925) (2013), i *Epistolari Albert Marent & Vicenç Riera Llorca* (2015).

Pujadas ha editat amb Josep Ferrer les obres següents: *Epistolari Joan Fuster-Vicenç Riera Llorca* (1993 i 2020, 2 vols.), Premi Crítica Serra d'Or 1995; *Vicenç Riera Llorca. Els exiliats catalans a Mèxic* (1994); *Joan Fuster. Papers d'exili (1950-1967)* (1995); *Joan Coromines, 90 anys* (1995, 3 ed.); *Vicenç Riera Llorca. Georgette i altres contes* (1995); *Àlbum Joan Coromines* (1997); *Biblioteca Popular Manuel Serra i Moret. 75 anys d'història* (1922-1997) (1997); *Josep Brugada i Vilaró. En Pep del Sant Pare* (1898-1970) (1998); *Epistolari de Joan Coromines* (1998-2021, 18 volums); *Pineda de Mar en el temps*, en col·laboració amb Francesc A. Roldán, Carme Pla, David Pavón, Mn. Josep Gispert, Pere Aragonès i Garcia i Joan Rodríguez (1998 i 2000,

SAUL GORDILLO

Joan Pujadas i Marquès, el prolífic curador d'epistolaris

Sense ell seria impossible compondre el trencaclosques literari gegantí de la correspondència dels exiliats i intel·lectuals catalans més rellevants del segle passat.

Per Saül Gordillo

3 ed.); *Salvador Genís i Bech. En defensa de l'ensenyament en català* (2000); *Vicenç Riera Llorca. Cròniques americanes* (2003); *Manuel Serra i Moret. Vida i obra* (2009); *Joan Fuster. Correspondència. Max Cahner* (vol. 13, 2012); *Joan Coromines. Itineraris. Excursions a la recerca del mot, de la paraula viva* (2014, 2 ed.); *Epistolari Pere Coromines & Amadeu Vives* (2014); *Pineda de Mar i els seus personatges* (2015); *Joan Coromines. Llengua i Pà-*

tria (2017, 2a ed.), i *Fabra i Coromines. Amistat i cartes d'exili* (2018).

Per si fos poc, Joan Pujadas també ha editat, juntament amb els germans Joan Ferrer i Josep Ferrer, l'*Onomasticon Cataloniae*, de Joan Coromines, (vol. VIII, VI-Z i Índex, 1997); el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, de Joan Coromines (vol. X, suplement, índex, 2001), i *Joan Fuster. Correspondència. Francesc de Borja i Aina Moll, Joan Coromines, Josep Maria Llompart* (vol. 5, 2002).

És increïble. Durant la dècada dels noranta, Pujadas tirava endavant, juntament amb Josep Ferrer i un grup de periodistes altmaresmenecs, la revista mensual *Repòrter*, que va vertebrar comunicativament i cultural els municipis de l'Alt Maresme entre 1992 i 2001 amb uns continguts i un disseny d'alta qualitat que van merèixer el Premi Tasis-Torrent de 1993 a la millor publicació comarcal de Catalunya. *Repòrter* no s'entendria sense la dedicació i l'impuls de Pujadas, que va declinar ser-ne el coordinador, cedint el protagonisme a companys com Pep Montes, Toni Fuentes i a mi mateix. La revista va publicar les millors entrevistes, reportatges i avançaments editorials de les obres en què els mateixos Pujadas i Josep Ferrer hi anaven treballant. La revista va ser una extensió privilegiada de la incansable producció de Pujadas i Ferrer. És per aquest motiu que els noms d'altíssim nivell intel·lectual que hem citat en l'extensa bibliografia publicada pel tàndem de Pineda i Calella tenen, d'alguna manera, una vinculació territorial amb l'Alt Maresme. Proximitat i cultura amb majúscules han estat compatibles de la mà de Pujadas.

En tornar dels seus exilis, Joan Coromines i Vicenç Riera Llorca es van instal·lar a Pineda, on Pujadas ja era una de les ànimes de Televisió Pública Pineda, abans que aparegués, el 1992, la revista *Repòrter*. Hi va haver una etapa en què Joan Pujadas combinava la seva plaça de funcionari municipal a l'Àrea de Cultura amb la gestió de la Sala Municipal d'Exposicions —va ser comissari d'un munt de mostres dels artistes més reconeguts del país— i, al marge de la seva feina remunerada, gravava amb la seva càmera de vídeo les imatges que posteriorment editava des de casa seva per emetre-les per Televisió Pineda i, de pas, feia fotografies dels actes locals per a *Repòrter*. Multitasca, polivalència, activisme cultural i una contribució històrica espectacular conservant la memòria d'alguns dels escriptors més rellevants de la literatura d'exili.

Televisió Pública Pineda es va crear el 1983 i va funcionar fins el 1994. Les proves de les emissions van començar l'estiu de 1983, i Pujadas es va afegir al grup impulsor el desembre del mateix any. A Joan Pujadas li va tocar fer de càmera (se n'havia comprat una feia poc temps), presentador, administrador... de tot. En total van fer 532 programes de periodicitat setmanal, d'una durada aproxima-

A la pàgina del costat, Joan Pujadas, membre fundador de la revista de l'Alt Maresme, *Repòrter* (1992-2001). Pineda de Mar. 2001

da de 3 hores. El darrer es va emetre el 10 de juliol de 1994. La imatge de Pujadas per Pineda amb la seva càmera era l'habitual en plens municipals, actes socials, culturals i esportius. Si no hi anava en Pujadas, l'activitat local en qüestió no tindria visibilitat. Era periodista i el notari del vigor i dinamisme de la població.

Si expliques el Pujadas periodista de la televisió local i la revista comarcal sense, prèviament, haver inventariat el monumental llegat editorial de llibres i epistolars publicats, et podries quedar amb una idea de cronista local entranyable, que ja deuen-hi-do. Però quan a la faceta de periodista local hi afegeixes la de comissari d'exposicions, impulsor de les fundacions Tharrats de Pineda de Mar i Coromines de Sant Pol de Mar i li sumes tot el que ha publicat i hi veus els *homenots* a qui dedica va els llibres i la vida, aleshores t'adones que estàs davant d'un personatge irreplicable i insubstituïble.

L'estiu de 1987, amb motiu de l'entrada del nou govern municipal encapçalat per Josep Lluís Fíllat (PSC), van traslladar Joan Pujadas de Serveis →

Josep Ferrer i Costa, Joan Ferrer i Costa, i Joan Pujadas i Marqués, d'esquerra a dreta, a l'Ajuntament de Pineda de Mar. Baix, Joan Pujadas amb Josep Niebla i Modest Cuixart.

ARXIU JOAN PUJADAS

ARXIU JOAN PUJADAS

ARXIU JOAN PUJADAS

ARXIU JOAN PUJADAS

A l'esquerra, Joan Pujadas, un Carnestoltes amb la càmera de Televisió Pineda. A la dreta, Pujadas amb l'escriptor Vicenç Riera Llorca i la seva esposa, Emilia Barrionuevo. Baix, Pujadas amb l'artista gironí Joan-Josep Tharrats, a Pineda de Mar.

ARXIU JOAN PUJADAS

la qual va ser l'ànima i l'autèntic artífex de la seva instal·lació a Pineda de Mar.

La tasca per recuperar la memòria a nivell local de qui fou alcalde de Pineda —Manuel Serra i Moret— i la seva esposa Sara Llorens, la projecció que li va donar a Joan Coromines i Vicenç Riera Llorca, —instal·lats a Pineda en tornar dels seus exilis—, el nivell cultural amb què va dotar l'Ajuntament amb les exposicions artístiques, la publicació de volums d'història local com *L'Abans: Recull gràfic de Pineda de Mar (1882-1975)*, del mateix Pujadas en col·laboració amb Oleguer Massaguer, David Pavón i Francesc Roldán (2013) i *Pineda de Mar desapareguda*, amb els mateixos autors (2020), i presentacions de llibres d'autors diversos i de prestigi, així com la tasca periodística amb Televisió Pineda i *Repòrter*, són una herència indispensable que la seva població algun dia li haurà de reconèixer. Actualment, però, segueix treballant amb l'edició dels epistolaris que han de completar el llegat de cartes que Joan Coromines s'intercanviava amb altres intel·lectuals catalans exiliats i amb els que van patir l'exili interior. Aviat sortirà el divuitè epistolari. Un més per ampliar aquesta col·lecció. Pujadas no para de treballar. Acaba de prologar, amb Josep Ferrer, el mític *El cançoner de Pineda*, de Sara Llorens (2021). El tàndem Pujadas-Ferrer —col·laboradors en publicacions com *Revista de Catalunya*, *Serra d'Or*, *Estudis Romànics* i *Llengua & Literatura*— manté una activitat valiosa que seguirà donant resultats editorials, essencials per completar la major obra de correspondència del país, a l'entorn de la figura irrepetible de Joan Coromines. ●

→ Tècnics a l'Àrea de Cultura, que tenia delegada el regidor Emili Biosca. Els primers anys de la nova legislatura van ser il·lusionants i van suposar una alenada d'aire fresc després del llarg mandat de Josep Aragonès (1966-1987), força gris sobretot a nivell cultural. El nou govern li va encarregar la gestió de la Sala Municipal d'Exposicions i gràcies a la implicació del seu amic Josep Perpinyà, artista de categoria, va aconseguir que per Pineda hi passessin figures de primera fila: Planells, Niebla, Comadira, Xargay, Fita, Tharrats, Cuixart, Perejaume i molts més. També durant aquesta època es va gestar la creació de la Fundació Tharrats d'Art Gràfic, que es va inaugurar l'abril de 1992 amb un fons considerable cedit de forma altruïsta per Joan-Josep Tharrats. A partir d'aquesta data i fins mitjan 2015, en què li va arribar la jubilació, Pujadas va exercir com a conservador de la Fundació, de

Menorca, el territori utòpic de l'art

La poderosa galeria suïssa Hauser & Wirth planta a l'illa del Rei, al cor mateix del port de Maó, el seu experiment més esbojarrat i imaginatiu, després d'una inversió de 4 milions d'euros i quatre anys de desmanegats tràmits administratius.

Per Carles Marquès

Imagineu per uns instants un petit illot al cor de la Mediterrània occidental el contorn físic del qual acull el més semblant a un microestat governat per una comunitat d'artistes, galeristes i homes de cultura. Tots ells viuen en felicitat harmoniosa, envoltats pels quatre costats d'una naturalesa cisellada amb colors blaus, blancs i verds d'una puresa gairebé impensable. Aquest territori utòpic, tresor de solitud, verisme i silenci, ha viscut en els últims anys, com una aspiració impossible, dins els caps d'Iwan i Manuela Wirth, un dels matrimonis més influents de l'art modern, amb sales obertes a Nova York, Londres, Zuric, Hong Kong, Gstaad, Saint-Moritz, Mònaco i Los Angeles. Avui ja és una realitat.

La parella suïssa, que comparteix el podi mundial de la Champions de l'art al costat de noms

com els de Gagosian, Pace i David Zwirner, acaba de fer realitat el seu projecte més esbojarrat, amb l'obertura d'una nova galeria Hauser & Wirth a l'indret mateix on fa 734 anys va desembarcar el rei Alfons III, quan va arribar per conquerir l'illa de Menorca als musulmans, l'illot que els anglesos batiaren segles més tard com *Bloody Island* i que acull un antic hospital naval en desús. Amb el compliment d'aquesta aventura, aquest rialler i afable matrimoni suís enamorat de l'art i la natura ha demostrat que les illes són llocs perfectes per a la ficció i la mitologia, però també per als somnis: un paradís espiritual d'art i de recolliment quasi místic amb el qual aspira a donar un salt més en el seu afany d'encaminar l'art modern dins una mena d'edat d'or nova, allunyada de la falsedat, l'esnobisme i la podridura que es bellu- →